

ՆՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Տարեկան շինք 120 դր. 6 Արծաթ
Մեծ հատիկ. 1 Լեցումնայ. 65:
Մեկ ծանուցում. տողին 2 դր. 1/2 և
Ստորագրութիւնները կանխիկ են:
Կտորագրութիւնները ամեն ամսոյն 4 ր.
էւ 1/2 ր. կը սկսին:

Դուք երբայիք լրագրութեան համար
ծախքը առ հաշիւ վրայ է:
Լրագրութեան վերաբերեալ հարցի
եւ իցի գրութիւն խմբագրին անկող
ուղղուի. եւ ամենց համարուն ծախ
քը խրկուիմ վրայ է:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 20 ՀԱՅՏԵՄԲԵՐ

ՊՐԻՆՏԵՐՆ ԼԵՌԱԳՐԱԿԱՆ
ԼՈՒՐԵՐԸ

Մարտի 23 հոկտ.

Յորեն շատ, բայց անող քիչ: Պրիւրկաղ
29 Գրան. քի կառավարիչ: — Մեծագու
կողակ: զինքը հաստատուն, բայց անու
տուր քիչ: Սուսամ 60, 25 թուլ: — Բոխանա
կողակ 23: — Գոնա 74 23: — Բոնաօր
տե 95 3/8:

Լոնդոն 27 հոկտ.

Երկու շաբթի օրը յորենը դարձան այն
բոնուեցան եւ զինքն ալ թեթիւ կերպով
ը արձրացան: Վերջէ Թայլան 40-41 1/2: — Ե
զիւտագործին կալաց 54, 30 — Գարի 24, 30:
— Զարար 50, 75: — Խառնուէ 70: — Բոնաօր
տե 95 3/8: Օսմանեան 57 1/2: — Օսմանեան փոխա
նութիւն 69. Երբ 68:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Յունաստանի մէջ եղած յեղափոխու
թիւնը արդէն ծանօթ է մեր մանրալոյս
ընթերցողներուն:

Եւ ինչպէս որ անցին վրայ մինչեւ
հիմա հետեւեալ տեղեկութիւնները եկած
են:

Ա. Օթման թագաւորն ու թագու
հին Յունաստանի գաւառները ծանա
պարհաբերու եղած էին: Հոկտ. 5/17 ին
Ա. ծնից քաղաքին ժողովուրդն ու պահա
պան փոքրը միասնաբար թափաքեցին
թով, ապստամբութեան դրոշմ պարգեցին:
Եւ յետոյ տարածուելով, երկու օր ետքը
Բաթրաքի, Միսթիֆիէի եւ Սիմֆիսիէի ծո
ղին բոլոր պահապան զորքերը ժողովուր
հետ ապստամբեցան: Հոկտ. 10/22 ին
Բէրլին շրջակայ գեղերուն ընտելներն ալ
ապստամբելով՝ հեռադրաց թեքերը կտրե
ցին: Եւ օրը իրիկուան դէմ՝ Բէրլին
մէջ ալ յուզումներ մը սկսելով՝ կառա
վարութեան պաշտօնատնները գողութեան
բայց ի պատերազմական դրոշմը պաշտ
նատնէն ուր պաշտօնականները դուռը
ւերով ժողով քրին: Դաւար գիշերուան
ընթին ապստամբութիւնը մայրաքաղաքին
մէջ ալ սկսաւ եւ ամեն կողմ հրագին կը
պարսպուէր: Պահապան զորքն առջի բե
րանը անորոշ կեցած՝ փողոցներուն մէջ
զիջուած բազմութիւնը կը գիտէին, որ
«կեցցէ՛ր պոստով առլին անլին կը գի
մէին: Այս գիշերուան միջոցները զորքին
ալ միաբանեցան ժողովուրդեան հետ: Ու
սիկանութիւնն առջի բերանը ձերբակա
լութիւնները ըրաւ: Բայց շարժման հետ
զհետեւ մեծանալու եւ առած կերպարանքը
տեսնելով՝ բռնած մարդիկ թող առաւ:
Փողոցներուն մէջ շրջադարձութիւնը ակեց
ջեռները եւ հրապիտութեանց ձայները մին
չեւ լոյս շարունակեցին: Բարեբաղդաբար
քանի մը հոգի միայն վերաւորեցան եւ
ընդամենը երկու կամ երեք հոգի մեռան:
Եւ առաջուն առ ժամանակեայ կառավա
րութիւն մը հաստատուեցաւ, որուն ան
կամքներէն Քանալիս, Պուլիարիս,
Սիմֆիսիէի եւ Բուքուս վերջինք թափ
լասէն կանուցեալ հեռագրով: Հասն

ե Սարքինի զորապետները՝ որ ուրիշ քա
նի մը բարձրատիման պաշտօնականներու
հետ արքունի պարտին մէջ ամրացեր է
ին, նոյն առաւօտուն անձնատուր եղան
Բաւա առաքառութիւն մը կամ գողու
թիւն չեղաւ արքունի պաշտին մէջ, եւ
չբազում համար խուսի մը զինուոր պա
հապան զորաւոր մէջը: Սիւլայն պաշա
տին պարտեցաւ ուր ժողովուրդը լցուեր էր
ոստակոխ եղաւ, եւ ծաղիկներն ու ամբողջ
ծառեր արմատախիլ եղան: Ժողովուրդն
այն պարտեցին անուրը «Արտաք ժող
վորդեան» դրաւ:

Եւ ժամանակեայ կառավարութիւնը
արդային ժողովին պարտը դնաց նախա
ուր ծերակուտին եւ քաղաքապետական
ժողովին անդամներէն ալ շատերը կանչե
ւեցան: Յիշեալ պարտին պահպանու
թիւն կրնան զինեալ գեղացիներ: Կառա
վարութեան հին պաշտօնականները մինչեւ
առաւօտ պատերազմի պաշտօնատներ մը
նսցին, յետոյ մեկնեցան հոնկեց: Եւսնը
մեկնեցին առաջ բողոքադիր մը ստորագ
րեցին եւ «օտար տէրութեանց դեպքանե
լուն առին»:

Եւ ժամանակեայ կառավարութիւնը
Օթման թագաւորն եւ իր ազգատոհմը
Յունաստանի աթոռէն ինկած եւ անձան
հրատարակեց: Միանգամայն կառավա
րութեան ամեն ճիւղերուն համար նոր
պաշտօնականներ ընտրեց, որք են՝ Օսլի
միս, Մալքոմիսայիս, Տիւսանտօրօսլոս,
Տէրիօրիկ: Բալիօքլոս, Բուսման
առաւոր, Մանիկաս:

Թագաւորը որ այս անցքերէն տեղե
կութիւն չունէր՝ Բաթրաքիէն Եւսթա
նուն շրջաքաղաք Գրաֆիօնը նստած Ե
թէնը դառնալով ժամանակ Սալամիսայի
առջի եղելով թիւնը խնայաւ: Գրաթ
թիւնը հրամանատարն ու նախկին զին
ւորներն անկողնապէս յեղափոխութեան
կողմը դարձան: Ետք վրայ թագաւորն ու
թագուհին դադրական շրջեցաւ մը ան
ցան եւ Եթէնի Փաթրօ բառած՝ փոքր
նաւահանգիստ դնային կեցան անդրական
ու զարդական պատերազմի նաւերու
պաշտպանութեանը ներքեւ:

Մայրաքաղաքին Եւսթօրի անուն
յոյն լրագիրը Եթէնը լուր առած կը
ճանուցանէ թէ թագաւորը շրջեցաւ
Եթէնի մօտեցած ժամանակը, Պրիւսի
նաւահանգիստին հրամանատարը թագա
ւորը ցամաք հանելու եւ ժողովուրդեան դէմ
պաշտպանելու փորձ մը ըրեր է, եւ այս
պատճառաւ Պրիւսի պահապան զորաց
եւ ժողովուրդեան մէջ կռիւ մը բացուելով,
քանի մը մարդ մեռեր են:

Եւ զիջեցին ու Վաղդիայէն եկած հե
ռագրական լուրերուն նայելով, այս եր
կու մեծ տէրութիւններն Յունաստանի
յեղափոխութեան արդիւնքն ընդունելու
միտը ունին:

Լոնդոնի 28 հոկտ. 28 թուով հե
ռագրական լուր մը կը ճանուցանէ թէ
Յունաստանի թագաւորն ու թագուհին
Փաթրօի նաւահանգիստէն մեկնել են
Խալկիդիկ Թուրքիոյ մայրաքաղաքն Ելլիւս
լու եւ տէրութեանց որոշման պատեւը
համար:

Նոյն հեռագրաւորը կը ճանուցանէ

նաեւ թէ Վաղդիայ ու Եւսթիայ կառավա
րութիւնները մէկ մէկ նաւախուսք կը
ղեկեն Յունաստան:

Բրուսիոյ տէրութեան մէջ ալ յե
ղափոխական փոթորիկ մը բրգած ըլլալու
խօսքեր կը պարտին, բայց դեռ որոշ տե
ղեկութիւն մը չկայ: Սա ստացի է որ Պեր
լինէն եկած վերջին լուրերուն նայելով
հասն ալ մեծ խառնութիւն մը կ'ապա
ւեր:

Երբէն ծանուցուած էր լրագրոյս
մէջ, թէ Բրուսիոյ կառավարութեան
ու երեսփոխանաց ժողովին մէջ անհամա
ձայնութիւն մը ծագած էր տէրութեան
զինուորական ծախուրը վրայցը: Երեսփո
խանաց ժողովը որ ըստ սահմանադրու
թեան տէրութեան մօտից եւ ծախուրը հա
շիւները քննելու, առաջինն ու ծախքերը
աւելցնելու կամ՝ պակսեցնելու իշխա
նութիւն ունի, զինուորական ծախքերը
չափաւորելու որոշում ըրեր էր: Եւս
յափաւ որումը հարկաւ տէրութեան դ
րաց թիւը պակսեցնելով՝ կրնար ըլլալ
թագաւորը Համեղաւ: Բայց ժողովն ար
դէն իր որոշումը ըրեր էր եւ կառա
վարութիւնը չէր կրնար դպն չնդու
նիլ առանց սահմանադրութիւնը ստագ
րելու: Կառավարութիւնը երկար մտա
ծելէ ետեւ, այնուհանդիպ ժողովին հետ
միանալով՝ երեսփոխանաց ժողովին որո
շումը մերժեց եւ ժողովն ալ լուծեց:

Կառավարութեան այս հակասահա
նադրական փոթումը որ ազգին իրա
ւանքը բնաւարտութիւն մ'էր, ընտանի
բարձրագոյն դպրութիւն եւ զայնով կը
պատճառէր ժողովուրդեան այս պատճառա
վերջինք խառնութեան լուրը՝ որչափ
որ պաշտօնական կերպով դեռ ստուգուած
չէ՝ խիստ հաւանական կը թուի:

Եւսթիայ լրագիրները խիստ տգործ են
Բրուսիոյ կառավարութեան ըրած պետա
կան հարուածէն:

«Տարաքս եւրոպական դէպքերուն
մէջ, կրտե Թագու, Բրուսիոյ երես
փոխանաց խորհրդարանին գողուիլ ան
շուշտ ամենէն կարեւորն է: Եւսթի
վեր որ Կարդուս Ժ. (Կաղդիայ վերջին
Պուրպուրան թագաւորը) իր կործան
մանը պատճառ եղող յայտարարութիւն
ներն հրատարակեց, Եւրոպայի մէջ չէր
տեսնուած առանկ վճռական հարուած
մը սահմանադրական ազատութեան դէմ:
Եւսթիայը մանաւանդ անոր համար
եպերելէ որ ամեն սահմանադրական կա
ռավարութեանց կենսական սկզբանը դէմ
է, այն է ազգին երեսփոխաններուն այն
անհակառակելի իրաւանքը որ ունին երկ
րին սուրբերը քննելու եւ թագաւորին ձեռ
քը յանձնուած զինուորական զօրութեան
չափը որոշելու:

«Բրուսիոյ թագաւորին միտքն ու
րիշ բան չեղելով՝ բայց եթէ սահմանադ
րութիւնը վերջնէն, Երեսփոխանաց խոր
հրդարանը՝ այնուհանդիպ խորհրդարա
նին սահմանադրաբար ժողովուրդին դէմ
հաղիւ բողոքեր էր, կառավարութիւնը
թագաւորական հրամանագիր մը ղրկելով
խորհրդարանը հետեւեալ օրը գողելու հը
րաման կրնէ: Եւսթի պարպանելուն մէջ

ասի բաւ էր թէ թագաւորն առանց խոր
հրդարանի կը կառավարէ, եւ որովհետեւ
տէրութեան ծախքն ու եկամուտը չէր ու
րոշուած, առաջը սահմանադրական ճամ
բով չափաի կրնայ հաւարուիլ»:

Սթիւնի-Սոմթ լրագիրն ալ հետեւ
եալ խորհրդածութիւնը կրնէ:

«Բաջայայտ է որ Բրուսիոյ կառա
վարութիւնը երեսփոխանաց խորհրդարա
նին դէմ կենալու համար այնուհանդիպ
խորհրդարանը իր կողմը ունենալէն քան
մը չկրնար շահիլ: Եւսթի սահմանադրական
տէրութեան մէջ՝ եկամուտն ու ծախքը
որոշելու ժողովուրդին իրաւունքն է միշտ
«Կախարդ Պրիւսիայի Սիյոմ թագաւորին
օրով» դեռ սահմանադրութիւնը Հաս
տատուած՝ անգաղաք վեճ՝ կար բացար
ձակ տեսնելուն ու ազատախիղ մէջ տե
լութեան ելումուտը որոշելու իրաւանց
վայ: Բայց այժմեւ Սիյոմ թագաւորն
այս խնդիրը լուծուած դասաւ Թագաւոր
նստած ժամանակը սահմանադրութիւնը
հաստատուած էր, եւ չենք յուսար որ իր
զահակալութեանը պայման դրուած սահ
մանադրութիւնը գեղջէ կամ ջնջելու գէ
հայտնի է որ Բրուսիոյ ազատութեան
պատերազմը այս կետին վրայ պիտի բաց
ւի: Թէ որ ժողովուրդը իր դատապար
տած ելեմուտին դրութիւնը յանձն առ
նու, իր ազատութիւնը վնցած է»:

Այս լրագիրն աւելի խիստ է: «Բր
ուսիոյ թագաւորը՝ կրտե, իր ընտրու
թիւնը ըրաւ: Կարդուս Ժ. ինքն ըրած ընտ
րութիւնն է: Որոշեց որ առանց խոր
հրդարանի կառավարէ: Եւսթի ժողովն
ու ծախք ընէ առանց Բրուսիոյ հատարակու
թիւններուն համաթեանը: Բրուսիոյ
փրկել կուգէ՝ սահմանադրութիւնը առ
րելով, եւ մեծցնել կուգէ՝ որով եւ ա
րիւնհալութեամբ: Եւսթի աւելի բացա
յայտ ազօրինաւորութիւն մը չէ եղած
աշխարհիս մէջ»:

Կաղդիայ վերջին լրագիրները լուր
կը բերեն թէ Լաթուր Կաթին իշխա
նը Հոսիի դեպքան անուանել է փոխա
նակ Լալայէթ մարքիլին: Նմանապէս
Թագուան Բերիկոր սեպուհը Պէրլինի
եւ Սարթիթ դերտոնին ալ Խալկիդի դեա
պան անուանել են:

Սթիւնի-Սոմթ լրագիրը Կարդուս կայս
րն առ Պ. Թուսիէի գրուած նամակ
մը կը հրատարակէ որուն մէջ կայսրը կը
տէ Պ. Թուսիէին թէ «Չեր ուղղու
թեամբ ծառայած հաշտարար քաղաքա
կանութեան շահուն համար պարտաւոր
ցայ ձեզ փոխելու»: Եւ կ'անցնէ թէ իր
վստահութիւնն ու համարումը կը շարուն
անկէ միշտ Պ. Թուսիէին վրայ:

Եւսթիայ մէջ ժողովուրդեան ժողովները
կը շարունակեն ի նպաստ Սարթիլի:

Լոնդոնի մէջ հոկտ. 5/17 ին մեծ
ժողով մը եղաւ եւ ոստիկանութեան ձեռք
առած զգուշութեան միջոցներուն շնոր
հիւր խաղաղութեամբ վերջացաւ:

Բայց Պրիւսիոյ քաղաքին մէջ Իր
ւանտայինները դաւադաններով ու սուրբ
րով Կարթաղոնեանց վրայ յարձակեցան,
եւ ժողովուրդն ու շարքութիւնը ուրիշ
կողմ դարձան: Կառար բուն իրենց

դարձրեց խմանալով երկուստեքսն իրենց եւ կեղեցին մտած ըլլալով, փաղեցին հոն դա-
շին, և տեսնելով երկուստեքսն ըրա՞ծը
վրան յարձակեցան, լաթերը պատու-
տեցին, գլխորկը գլխէն ձգեցին, վրան
կոխուտեցին և զինքն ալ եկեղեցիէն դուրս
վաճառեցին: Ապրիլի 10-ին իր պատուած
հանդերձներն ու կոխուտեած գլխորկը
ծրար մը ընելով՝ Մոզրիանուպոլիս եկաւ
և Բարձր. կուսակալին ներկայանալով
հատուցում պահանջեց: »

— Բարձրէն հետեւեալ նամակը գրու-
ած է մեզ: »

« Երթանապատիւ խմբագիր Մամիս
պատուական լրագրոյ: »

« Բ. Գրան որոշմանը համեմատ քա-
ղաքին Միւսաբի իշխանութեան տեղ
Պայմանագրով իշխանութիւնն հաստատ-
ուած ըլլալով հրամանը բաւական ժամա-
նակէ ի վեր լսուած ըլլալով, սոյն իշխա-
նութեան վերայ կարգեալ Ա. սեմ. Է. Գ.
գի փաշան մինչև հիմա քաղաքին մէջ կը
պատուէր, որն որ ամայս Յին քաղաքս և
կաւ: »

« Եւր գալուտեան երրորդ օրը տաճիկ
և հայ հասարակութենէն բազմաթիւ ան-
ձինք իւր պաշտան հրաւիրելով, տաճիկաց
և հայոց ժողովոյ բոլորին ներկայութեա-
նը առջև Բ. Գրանէն իւր ստացած հրո-
վարտան, յանձնարարական զինք և Պար-
նոյ բարձրագոյն կուսակալէն առած
հրահանգն հրապարակաւ կարդալ տալէն
ետեւ, համառօտ ատենաբանութիւն մը
ըլլաւ սա խմատով: »

« Եւր գալուտեան երրորդ օրը տաճիկ
և հայ հասարակութենէն բազմաթիւ ան-
ձինք իւր պաշտան հրաւիրելով, տաճիկաց
և հայոց ժողովոյ բոլորին ներկայութեա-
նը առջև Բ. Գրանէն իւր ստացած հրո-
վարտան, յանձնարարական զինք և Պար-
նոյ բարձրագոյն կուսակալէն առած
հրահանգն հրապարակաւ կարդալ տալէն
ետեւ, համառօտ ատենաբանութիւն մը
ըլլաւ սա խմատով: »

« Սոյն միջոցին տաճիկաց զորք եւ
ներքին մէկը իր աշակերտներուն հանդերձ
բարձրութեան առջև անցնելով, սկսեց ա-
ռաւորագուտ կայսեր և Վարդի վանու-
թեան կենաց համար բարեմաղթութիւն
ներ ընել և իր դպրուստը շնորհաւորել: »

« Տեղւոյն հայոց արժանապատիւ
Պոսեան Պարթոյր վարժապետն ալ, նոյն
միջոցին իւր աշակերտներն ատենայն բա-
րեկարգութեամբ ներկայորդեցած ըլլալով,
բոլորն ալ ձեռքերնին մամ բռնած Վար-
դի վանութեան առջև պէտք եղած ար-
ժանապալիք քաղաքավարութեամբ ինչո՞ւ
էին, որովք ամենքն միարեան ընդ հանուր
հայոց մասնաւոր Բարձր. ազգայնաց
կողմէն թէ՛ օգտաւարաւ Պոսեան Վար-
դի-Վարդ կայսեր և թէ՛ Վարդի վե-
հապաւութեան արժանապալիք երեւոյնա-
նքն երող վանաւոր Է. Գրանի փաշային
անդին կենաց երկարութեան և յարս
տեւ երջանութեան համար բարեմաղ-
թութիւններ և օրհնութիւններ քաղա-
ներկայանալութեամբ տաճիկերէն ինչո՞ւ
եղան ետեւ, Վարդի վանութիւնն ալ
ամենայն մարդասիրութեամբ և քաղաք-
ավարական խօսքերով շնորհակալ ըլլալով
զամենեւ պատուաւորել: »

« Ա. սեմնապալ Է. Գրանի փաշան լու-
սաւորեալ և լա՞ծ քաղաքաբնտն անձ մը
ըլլալով, անխախտ կերպով թէ տաճիկաց և
թէ հայոց դպրոցաց յառաջադիւնութեա-
նը համար մեծ ջանք և սէր ունի և հայ-
րական խնամքը հայոց դպրոցանոց մէջ
եղած ուսման տեսակներն յատկա-
պէս հայոց ժողովականաց հարցուփորձ
յնքէն ետեւ, թէ լեզուադիտութեան
և թէ՛ բարձրագոյն կարգի ուսմանը ներքին
քաղաքին թէ տաճիկաց և թէ հայոց մէջ
մոլորեցնու համար, տեղութեան դպրոց մը
բանարաւ ամենազովիկ փափաքը յայտնեց:
Եւ արդարեւ սոյն մեծագործութիւնն եւ
թէ յառաջացնելու ըլլալ Վարդիան Տաճի-
կաւանի քաղաքացի մէջ յառաջադիւնու-

թեան անջնջելի և չնաշխարհիկ յիշատակ
մը ձգտելու մէջ առաջին օրինակ տուողն
ինքն պիտի ըլլայ: »

« Վարդի վանութեան այս պատուա-
կան ձիրքերէն դատ տեղութեան կանո-
նաց գէտ վարուող յանդուարներն և ա-
պաստաններն նուաճելու և զարհուրեցնելու
կողմանէ ալ այնպիսի տաղանդներ ունի,
որ սոյն Բարձր. վանութեան առաջ Տեղւոյն
մեւ քաղաքին վիճակին մէջ իր իշխանու-
թիւնը վարած ժամանակը՝ այն տեղի ան-
ընկճելի ասպատակ Բարձր. բոլորովին
նուաճած ըլլալով, Վարդի վանութեան
անուանէն անդամ դարձան արդէն հրո-
չակուած է: Եւ ահա Վարդի վանութեան
թեան սոյն հզօր ազդեցութեան շնորհիւ
և իմաստուն կառավարութեամբ, քաղա-
քին և բոլոր նահանգին մէջ այս քանի մը
օրուան միջոցին մէջ մէկէն ի մէկ տկամ
խաղաղութիւնն ու բարեկարգութիւնն
ընէ և քանի մը երեւելի բարձրագոյն ըստ
տեղութեան կանոնաց պատժուելով, բոլոր
բնակչաց սրտերուն մեծ գոհունակութիւն
և ուրախութիւն պատճառած ըլլալով,
քաղաքին և բոլոր նահանգին դեղացեաց՝
թէ տաճիկաց և թէ հայոց բոլորին բերնէն
տան կողմէն, թէ բարեկամ Կայսեր և
և թէ Վարդի վանութեան համար օրհ-
նութիւններ գոհութիւններ և բարեմաղ-
թութիւններ կը լսուի: Եւ ահա այսօր
բոլոր տաճիկաց և հայոց երեւելիները Վար-
դի վանութեան վրայ ունեցած գոհու-
թիւնն և շնորհակալութիւնն ինչո՞ւ
դուցանող տեղեկագիր մը ինչո՞ւն ունի
Բ. Գրանը պիտի ըզկուի: »

« Բարդ խմբագիր, ահաւասիկ քա-
ղաքին սոյն բոլոր բարեկարգութեան յիշ-
բայքը ձեր յարգութեան զերեւով, կը խնդ-
րենք որ ձեր պատուական օրագրոյն մի-
ջոցաւ հրատարակել բարեհաճիք: »

« Մամ և այլն: »
Ի Բարձր. Տ. Կ. Գ.
14 օգոստ. 1862

ՃԱՆԱՊԱՐԶՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ' Ի ԼՈՆՏՐԱՒ
(Շարուն. տես թիւ 536. 537.)

Հայտ-Փարքի շրջակայքը, աշտուակա-
նաց թաղին մէջ, մասնաւոր թանգարան մը կը
գտնուի որ ամեն ազգաց ժամադրութեան տե-
ղին եւ Լոնտոնի առաջին տեսարաններէն մէ-
կէն է իր տեսակին մէջ մէկ հասակ ըլլալուն հա-
մար: Այս տեղին Մատամ-Թիւսայի Միւսաբի
Մատամ-Թիւսո ազգաւ Քրանտայի է բաւական
անուանի ընտանիքէ մը: 1855 ին չափաւոր
սպրտուտ ունենալով եկած է Լոնտոն և այս
միւստեղ բանալու յաջող գաղափարը ունե-
ցած է: Բաւական մեծ կապ ստացի մը մէջ, չքե-
ղատէս զարգացումով, կը տեսնուի իր քաղաքի
ամեն տիրող իշխանները և բոլոր այն անձինքը
որ ժամանակակից պատմութեան մէջ զեռմը
խաղաղին Բոլոր այս անձինքը մտնէ շինուած են
բնական մեծութեամբ և անմահութիւն չունենու-
թեամբ: Թանգարանին ամենէն աւելի չքե-
ղութիւն տուողն ալ անոնց ամենէն հանդէսը
ձեռն հաղուսաններն են, որոնք յառաջ բերելու
համար հիմնարկուն տաակ խնայած է: Այս
տեղւոյն Լոնտոնի մէջ ստացած անուան ինձի
չափազանց երեւցաւ, վանի զի ամենէն գո-
վիտարինայի օտարականը աւելի մեծ բան
մը կը յուսաւ տեսնել: Ինչ որ ալ է, Եւրոպայի,
մասնաւոր Անգլիոյ մէջ քիչ ատենովս միջո-
ցը մեծ գոհումը մը չափել չատ անգամ անը-
շան պարագայէ մը կամ անուղի հաշակէ մը
կարեալ է, ինչպէս եղեր է Մատամ Թիւսայի
համար: Ենքին բոլոր ծախքը 50 հազար լի-
րայի եղած է կըսեն մինչև հիմա, բայց նա մի
միայն վերջի իջեցողութիւնին առթիւ քաղաքու-
նաց քաղաքական է, և ուրիշ կերպ ալ չկը-
նար ըլլալ: Վանի զի անուան ժամը ութ էն
մինչև իր իրական 40 լիւրուան բազմութիւն կը
զիմէ մէկ շինի մեծութիւնը վճարելով և շատ ան-
գամ մարդ ոտք դնելու տեղ չգտնելով կը թո-
ղու որ մարդոց ալիքը զինքը յառաջ կամ ետ
մանկու համար: Էնք, նախ երկու սրահ կան
« Վարդի անի սրահ » անուն, ուր կը գտնուին
Պոսեան Կրանի մեծած անկողինը, և երբեք պատ-
կանած պատկերներ, կարասիք եւ այլն որոնք
Ա. չեղինէն բերված են և Մատամ Թիւսայի
սեպակաւութիւնն են: Վալի Եւրոպի պատե-

րադմին մէջ անուան Վարդի անի երկու կառ-
քերն ալ կան, որոնց մէջ արտառող անդրիտ-
ցիք և օտարականը երկու բնիկ վճարելով
վարդիան մը կը նստին ու ինչպիսիս և տե-
կը ձեռնարկէին կը իրարի կերպարանքը: Այս-
րայ: Այս արտառողութիւն մէջ աւելին աւելի գի-
տելու բանը, ոչ կառքերն են, ոչ ձեռնարկներն
են, ոչ Վարդի անի պատուած թաշկինակը և
ոչ Մարի Լոնտոնի սանտորը ու ոտքի ամաններն
են, ոչ ալ թէ Վարդի անի անուան պատերազմի
վերաբերեալ քանի մը կտոր բաներն են, հա-
պա այնքան անդրիտացող կերպարանքը: Այս-
րայ: Այս արտառողութիւն մէջ աւելին աւելի գի-
տելու բանը, ոչ կառքերն են, ոչ ձեռնարկներն
են, ոչ Վարդի անի պատուած թաշկինակը և
ոչ Մարի Լոնտոնի սանտորը ու ոտքի ամաններն
են, ոչ ալ թէ Վարդի անի անուան պատերազմի
վերաբերեալ քանի մը կտոր բաներն են, հա-
պա այնքան անդրիտացող կերպարանքը: Այս-
րայ: Այս արտառողութիւն մէջ աւելին աւելի գի-
տելու բանը, ոչ կառքերն են, ոչ ձեռնարկներն
են, ոչ Վարդի անի պատուած թաշկինակը և
ոչ Մարի Լոնտոնի սանտորը ու ոտքի ամաններն
են, ոչ ալ թէ Վարդի անի անուան պատերազմի
վերաբերեալ քանի մը կտոր բաներն են, հա-
պա այնքան անդրիտացող կերպարանքը: Այս-
րայ: Այս արտառողութիւն մէջ աւելին աւելի գի-
տելու բանը, ոչ կառքերն են, ոչ ձեռնարկներն
են, ոչ Վարդի անի պատուած թաշկինակը և
ոչ Մարի Լոնտոնի սանտորը ու ոտքի ամաններն
են, ոչ ալ թէ Վարդի անի անուան պատերազմի
վերաբերեալ քանի մը կտոր բաներն են, հա-
պա այնքան անդրիտացող կերպարանքը: Այս-
րայ: Այս արտառողութիւն մէջ աւելին աւելի գի-
տելու բանը, ոչ կառքերն են, ոչ ձեռնարկներն
են, ոչ Վարդի անի պատուած թաշկինակը և
ոչ Մարի Լոնտոնի սանտորը ու ոտքի ամաններն
են, ոչ ալ թէ Վարդի անի անուան պատերազմի
վերաբերեալ քանի մը կտոր բաներն են, հա-
պա այնքան անդրիտացող կերպարանքը: Այս-
րայ: Այս արտառողութիւն մէջ աւելին աւելի գի-
տելու բանը, ոչ կառքերն են, ոչ ձեռնարկներն
են, ոչ Վարդի անի պատուած թաշկինակը և
ոչ Մարի Լոնտոնի սանտորը ու ոտքի ամաններն
են, ոչ ալ թէ Վարդի անի անուան պատերազմի
վերաբերեալ քանի մը կտոր բաներն են, հա-
պա այնքան անդրիտացող կերպարանքը: Այս-
րայ: Այս արտառողութիւն մէջ աւելին աւելի գի-
տելու բանը, ոչ կառքերն են, ոչ ձեռնարկներն
են, ոչ Վարդի անի պատուած թաշկինակը և
ոչ Մարի Լոնտոնի սանտորը ու ոտքի ամաններն
են, ոչ ալ թէ Վարդի անի անուան պատերազմի
վերաբերեալ քանի մը կտոր բաներն են, հա-
պա այնքան անդրիտացող կերպարանքը: Այս-
րայ: Այս արտառողութիւն մէջ աւելին աւելի գի-
տելու բանը, ոչ կառքերն են, ոչ ձեռնարկներն
են, ոչ Վարդի անի պատուած թաշկինակը և
ոչ Մարի Լոնտոնի սանտորը ու ոտքի ամաններն
են, ոչ ալ թէ Վարդի անի անուան պատերազմի
վերաբերեալ քանի մը կտոր բաներն են, հա-
պա այնքան անդրիտացող կերպարանքը: Այս-
րայ: Այս արտառողութիւն մէջ աւելին աւելի գի-
տելու բանը, ոչ կառքերն են, ոչ ձեռնարկներն
են, ոչ Վարդի անի պատուած թաշկինակը և
ոչ Մարի Լոնտոնի սանտորը ու ոտքի ամաններն
են, ոչ ալ թէ Վարդի անի անուան պատերազմի
վերաբերեալ քանի մը կտոր բաներն են, հա-
պա այնքան անդրիտացող կերպարանքը: Այս-
րայ: Այս արտառողութիւն մէջ աւելին աւելի գի-
տելու բանը, ոչ կառքերն են, ոչ ձեռնարկներն
են, ոչ Վարդի անի պատուած թաշկինակը և
ոչ Մարի Լոնտոնի սանտորը ու ոտքի ամաններն
են, ոչ ալ թէ Վարդի անի անուան պատերազմի
վերաբերեալ քանի մը կտոր բաներն են, հա-
պա այնքան անդրիտացող կերպարանքը: Այս-
րայ: Այս արտառողութիւն մէջ աւելին աւելի գի-
տելու բանը, ոչ կառքերն են, ոչ ձեռնարկներն
են, ոչ Վարդի անի պատուած թաշկինակը և
ոչ Մարի Լոնտոնի սանտորը ու ոտքի ամաններն
են, ոչ ալ թէ Վարդի անի անուան պատերազմի
վերաբերեալ քանի մը կտոր բաներն են, հա-
պա այնքան անդրիտացող կերպարանքը: Այս-
րայ: Այս արտառողութիւն մէջ աւելին աւելի գի-
տելու բանը, ոչ կառքերն են, ոչ ձեռնարկներն
են, ոչ Վարդի անի պատուած թաշկինակը և
ոչ Մարի Լոնտոնի սանտորը ու ոտքի ամաններն
են, ոչ ալ թէ Վարդի անի անուան պատերազմի
վերաբերեալ քանի մը կտոր բաներն են, հա-
պա այնքան անդրիտացող կերպարանքը: Այս-
րայ: Այս արտառողութիւն մէջ աւելին աւելի գի-
տելու բանը, ոչ կառքերն են, ոչ ձեռնարկներն
են, ոչ Վարդի անի պատուած թաշկինակը և
ոչ Մարի Լոնտոնի սանտորը ու ոտքի ամաններն
են, ոչ ալ թէ Վարդի անի անուան պատերազմի
վերաբերեալ քանի մը կտոր բաներն են, հա-
պա այնքան անդրիտացող կերպարանքը: Այս-
րայ: Այս արտառողութիւն մէջ աւելին աւելի գի-
տելու բանը, ոչ կառքերն են, ոչ ձեռնարկներն
են, ոչ Վարդի անի պատուած թաշկինակը և
ոչ Մարի Լոնտոնի սանտորը ու ոտքի ամաններն
են, ոչ ալ թէ Վարդի անի անուան պատերազմի
վերաբերեալ քանի մը կտոր բաներն են, հա-
պա այնքան անդրիտացող կերպարանքը: Այս-
րայ: Այս արտառողութիւն մէջ աւելին աւելի գի-
տելու բանը, ոչ կառքերն են, ոչ ձեռնարկներն
են, ոչ Վարդի անի պատուած թաշկինակը և
ոչ Մարի Լոնտոնի սանտորը ու ոտքի ամաններն
են, ոչ ալ թէ Վարդի անի անուան պատերազմի
վերաբերեալ քանի մը կտոր բաներն են, հա-
պա այնքան անդրիտացող կերպարանքը: Այս-
րայ: Այս արտառողութիւն մէջ աւելին աւելի գի-
տելու բանը, ոչ կառքերն են, ոչ ձեռնարկներն
են, ոչ Վարդի անի պատուած թաշկինակը և
ոչ Մարի Լոնտոնի սանտորը ու ոտքի ամաններն
են, ոչ ալ թէ Վարդի անի անուան պատերազմի
վերաբերեալ քանի մը կտոր բաներն են, հա-
պա այնքան անդրիտացող կերպարանքը: Այս-
րայ: Այս արտառողութիւն մէջ աւելին աւելի գի-
տելու բանը, ոչ կառքերն են, ոչ ձեռնարկներն
են, ոչ Վարդի անի պատուած թաշկինակը և
ոչ Մարի Լոնտոնի սանտորը ու ոտքի ամաններն
են, ոչ ալ թէ Վարդի անի անուան պատերազմի
վերաբերեալ քանի մը կտոր բաներն են, հա-
պա այնքան անդրիտացող կերպարանքը: Այս-
րայ: Այս արտառողութիւն մէջ աւելին աւելի գի-
տելու բանը, ոչ կառքերն են, ոչ ձեռնարկներն
են, ոչ Վարդի անի պատուած թաշկինակը և
ոչ Մարի Լոնտոնի սանտորը ու ոտքի ամաններն
են, ոչ ալ թէ Վարդի անի անուան պատերազմի
վերաբերեալ քանի մը կտոր բաներն են, հա-
պա այնքան անդրիտացող կերպարանքը: Այս-
րայ: Այս արտառողութիւն մէջ աւելին աւելի գի-
տելու բանը, ոչ կառքերն են, ոչ ձեռնարկներն
են, ոչ Վարդի անի պատուած թաշկինակը և
ոչ Մարի Լոնտոնի սանտորը ու ոտքի ամաններն
են, ոչ ալ թէ Վարդի անի անուան պատերազմի
վերաբերեալ քանի մը կտոր բաներն են, հա-
պա այնքան անդրիտացող կերպարանքը: Այս-
րայ: Այս արտառողութիւն մէջ աւելին աւելի գի-
տելու բանը, ոչ կառքերն են, ոչ ձեռնարկներն
են, ոչ Վարդի անի պատուած թաշկինակը և
ոչ Մարի Լոնտոնի սանտորը ու ոտքի ամաններն
են, ոչ ալ թէ Վարդի անի անուան պատերազմի
վերաբերեալ քանի մը կտոր բաներն են, հա-
պա այնքան անդրիտացող կերպարանքը: Այս-
րայ: Այս արտառողութիւն մէջ աւելին աւելի գի-
տելու բանը, ոչ կառքերն են, ոչ ձեռնարկներն
են, ոչ Վարդի անի պատուած թաշկինակը և
ոչ Մարի Լոնտոնի սանտորը ու ոտքի ամաններն
են, ոչ ալ թէ Վարդի անի անուան պատերազմի
վերաբերեալ քանի մը կտոր բաներն են, հա-
պա այնքան անդրիտացող կերպարանքը: Այս-
րայ: Այս արտառողութիւն մէջ աւելին աւելի գի-
տելու բանը, ոչ կառքերն են, ոչ ձեռնարկներն
են, ոչ Վարդի անի պատուած թաշկինակը և
ոչ Մարի Լոնտոնի սանտորը ու ոտքի ամաններն
են, ոչ ալ թէ Վարդի անի անուան պատերազմի
վերաբերեալ քանի մը կտոր բաներն են, հա-
պա այնքան անդրիտացող կերպարանքը: Այս-
րայ: Այս արտառողութիւն մէջ աւելին աւելի գի-
տելու բանը, ոչ կառքերն են, ոչ ձեռնարկներն
են, ոչ Վարդի անի պատուած թաշկինակը և
ոչ Մարի Լոնտոնի սանտորը ու ոտքի ամաններն
են, ոչ ալ թէ Վարդի անի անուան պատերազմի
վերաբերեալ քանի մը կտոր բաներն են, հա-
պա այնքան անդրիտացող կերպարանքը: Այս-
րայ: Այս արտառողութիւն մէջ աւելին աւելի գի-
տելու բանը, ոչ կառքերն են, ոչ ձեռնարկներն
են, ոչ Վարդի անի պատուած թաշկինակը և
ոչ Մարի Լոնտոնի սանտորը ու ոտքի ամաններն
են, ոչ ալ թէ Վարդի անի անուան պատերազմի
վերաբերեալ քանի մը կտոր բաներն են, հա-
պա այնքան անդրիտացող կերպարանքը: Այս-
րայ: Այս արտառողութիւն մէջ աւելին աւելի գի-
տելու բանը, ոչ կառքերն են, ոչ ձեռնարկներն
են, ոչ Վարդի անի պատուած թաշկինակը և
ոչ Մարի Լոնտոնի սանտորը ու ոտքի ամաններն
են, ոչ ալ թէ Վարդի անի անուան պատերազմի
վերաբերեալ քանի մը կտոր բաներն են, հա-
պա այնքան անդրիտացող կերպարանքը: Այս-
րայ: Այս արտառողութիւն մէջ աւելին աւելի գի-
տելու բանը, ոչ կառքերն են, ոչ ձեռնարկներն
են, ոչ Վարդի անի պատուած թաշկինակը և
ոչ Մարի Լոնտոնի սանտորը ու ոտքի ամաններն
են, ոչ ալ թէ Վարդի անի անուան պատերազմի
վերաբերեալ քանի մը կտոր բաներն են, հա-
պա այնքան անդրիտացող կերպարանքը: Այս-
րայ: Այս արտառողութիւն մէջ աւելին աւելի գի-
տելու բանը, ոչ կառքերն են, ոչ ձեռնարկներն
են, ոչ Վարդի անի պատուած թաշկինակը և
ոչ Մարի Լոնտոնի սանտորը ու ոտքի ամաններն
են, ոչ ալ թէ Վարդի անի անուան պատերազմի
վերաբերեալ քանի մը կտոր բաներն են, հա-
պա այնքան անդրիտացող կերպարանքը: Այս-
րայ: Այս արտառողութիւն մէջ աւելին աւելի գի-
տելու բանը, ոչ կառքերն են, ոչ ձեռնարկներն
են, ոչ Վարդի անի պատուած թաշկինակը և
ոչ Մարի Լոնտոնի սանտորը ու ոտքի ամաններն
են, ոչ ալ թէ Վարդի անի անուան պատերազմի
վերաբերեալ քանի մը կտոր բաներն են, հա-
պա այնքան անդրիտացող կերպարանքը: Այս-
րայ: Այս արտառողութիւն մէջ աւելին աւելի գի-
տելու բանը, ոչ կառքերն են, ոչ ձեռնարկներն
են, ոչ Վարդի անի պատուած թաշկինակը և
ոչ Մարի Լոնտոնի սանտորը ու ոտքի ամաններն
են, ոչ ալ թէ Վարդի անի անուան պատերազմի
վերաբերեալ քանի մը կտոր բաներն են, հա-
պա այնքան անդրիտացող կերպարանքը: Այս-
րայ: Այս արտառողութիւն մէջ աւելին աւելի գի-
տելու բանը, ոչ կառքերն են, ոչ ձեռնարկներն
են, ոչ Վարդի անի պատուած թաշկինակը և
ոչ Մարի Լոնտոնի սանտորը ու ոտքի ամաններն
են, ոչ ալ թէ Վարդի անի անուան պատերազմի
վերաբերեալ քանի մը կտոր բաներն են, հա-
պա այնքան անդրիտացող կերպարանքը: Այս-
րայ: Այս արտառողութիւն մէջ աւելին աւելի գի-
տելու բանը, ոչ կառքերն են, ոչ ձեռնարկներն
են, ոչ Վարդի անի պատուած թաշկինակը և
ոչ Մարի Լոնտոնի սանտորը ու ոտքի ամաններն
են, ոչ ալ թէ Վարդի անի անուան պատերազմի
վերաբերեալ քանի մը կտոր բաներն են, հա-
պա այնքան անդրիտացող կերպարանքը: Այս-
րայ: Այս արտառողութիւն մէջ աւելին աւելի գի-
տելու բանը, ոչ կառքերն են, ոչ ձեռնարկներն
են, ոչ Վարդի անի պատուած թաշկինակը և
ոչ Մարի Լոնտոնի սանտորը ու ոտքի ամաններն
են, ոչ ալ թէ Վարդի անի անուան պատերազմի
վերաբերեալ քանի մը կտոր բաներն են, հա-
պա այնքան անդրիտացող կերպարանքը: Այս-
րայ: Այս արտառողութիւն մէջ աւելին աւելի գի-
տելու բանը, ոչ կառքերն են, ոչ ձ

4. 1001 111 2b3-b1b b113